

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

พระอนุรุทธเถระ

พระอนุรุทธะ^๑ เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าอมิตोทนะ ซึ่งเป็นพระอนุชาของพระเจ้าสุทโธทนะ พุทธบิดา ทรงมีพระเชษฐา พระนามว่า มหานามะ พระกนิษฐภคินีพระนามว่า โรหิณี

เมื่อพระบรมศาสดาประทับอยู่ที่อนุปิยนิกมของมัลลกษัตริย์ ในเวลานั้นศากยกุมาร ออกบวชตามพระบรมศาสดาเป็นจำนวนมาก วันหนึ่งเจ้ามahanama ผู้เป็นพระเชษฐา ได้ปรารภกับอนุรุทธะผู้น้องใจความว่า ในตระกูลของเรายังไม่มีใคร ออกบวชตามพระบรมศาสดาเลย เจ้าหรือพี่คนใดคนหนึ่งควรจะออกบวช

อนุรุทธะตอบว่า “น้องเป็นคนที่เคยได้รับแต่ความสุขสบาย ไม่สามารถจะออกบวชได้ พี่บวชเองเถิด”

เจ้ามahanama จึงกล่าวขึ้นว่า “ถ้าอย่างนั้น เจ้าจงเรียนรู้จักการงานของผู้ครองเรือนเสียก่อน พี่จะสอนให้ เจ้าจงตั้งใจฟัง” ครั้งกล่าวดังนั้นแล้ว เจ้ามahanama จึงสอนการงานของผู้ครองเรือน โดยยกเอาวิธีการทำนาเป็นอันดับแรกขึ้นมาสอน เมื่ออนุรุทธะได้ฟังแล้ว ก็เห็นว่าการทำงานไม่มีที่สิ้นสุด เกิดความเบื่อหน่าย จึงบอกพี่ชายว่าให้อยู่ครองเรือนเถิด น้องจักบวชเอง

อนุรุทธะจึงชักชวนกุมารอื่นได้อีก ๔ คน คือ อานันทะ, ภคฺ, กิมพิละ, เทวทัต รวมทั้งอุปาสีผู้เป็นนายภูษามาลาเป็น ๗ พร้อมใจกันเข้าไปเฝ้าพระบรมศาสดาที่อนุปิยนิกม ทูลขออุปสมบทในพระธรรมวินัย

เมื่ออนุรุทธะได้อุปสมบทแล้ว เรียนกรรมฐานในสำนักของพระธรรมเสนาบดีสารีบุตร แล้วเข้าไปอยู่ในป่าปาจิณวังสมฤคทายวัน บำเพ็ญสมณธรรมอยู่ได้ตรีกตรองถึงมหาบุริสวิตก ๗ ประการ คือ

๑. ธรรมนี้เป็นธรรมของผู้มีความปรารถนาน้อย ไม่ใช่ของผู้มีความมักมาก
๒. ธรรมนี้เป็นธรรมของผู้สันโดษยินดีด้วยของที่มีอยู่ ไม่ใช่ของผู้ไม่สันโดษ
๓. ธรรมนี้เป็นธรรมของผู้สังัดแล้ว ไม่ใช่ของผู้ยินดีในหมู่คณะ
๔. ธรรมนี้เป็นธรรมของผู้ปรารภความเพียร ไม่ใช่ของผู้เกียจคร้าน
๕. ธรรมนี้เป็นธรรมของผู้มีสติมั่นคง ไม่ใช่ของผู้มีสติหลง
๖. ธรรมนี้เป็นธรรมของผู้มีใจมั่นคง ไม่ใช่ของผู้มีใจไม่มั่นคง
๗. ธรรมนี้เป็นธรรมของผู้มีปัญญา ไม่ใช่ของผู้มีปัญญาทรม

^๑ <http://www.dhammathai.org/monk/monk41.php>

พระบรมศาสดาเสด็จมาถึงทรงทราบเหตุนี้ จึงทรงอนุโมทนา พร้อมทรงแนะนำให้ตริตรองธรรมที่พระมหาบุรุษตริตรองที่ ๘ ว่า “ธรรมนี้ เป็นธรรมของผู้ยินดีในธรรมที่ไม่ให้เงินช้ำ ไม่ใช่ของผู้ยินดีในธรรมเงินช้ำ” ท่านบำเพ็ญความเพียรต่อไปก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

ตั้งแต่นั้นมา ท่านก็เล็งแลดูสัตว์โลกด้วยทิพยจักขุอยู่เสมอ เพื่อพิจารณาแลดูหมู่สัตว์ทั้งปวงด้วยทิพยจักขุด้วยเหตุนี้เอง พระผู้มีพระภาคจึงตรัสยกย่อง สรรเสริญท่านว่า เป็นผู้เลิศกว่า ภิกษุทั้งหลายผู้มีทิพยจักขุญาณ

ปฐมเหตุประเพณีการทอดผ้าบังสุกุล-ผ้าป่า^๒

สมัยหนึ่งท่านพระอนุรุทธเถระ จำพรรษาอยู่ที่เวฬุวันเมืองราชคฤห์ จีวรที่ท่านใช้อยู่เนิ่นแก่มา ท่านจึงแสวงหาผ้าบังสุกุล (ผ้าเปื้อนฝุ่น) ตามกองขยะ กองหยากเยื่อ เพื่อนำมาทำจีวรครั้งนั้น อดีตภรรยาเก่าของท่านชื่อ ซาลินี ซึ่งจุดไฟได้เกิดเป็นเทพธิดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เห็นพระเถระแสวงหาผ้าอยู่เช่นนั้นก็เกิดศรัทธาเลื่อมใส จึงนำผ้าทิพย์มาจากสวรรค์ลงมายังโลกมนุษย์ และคิดว่า “ถ้าเราจะนำเข้าไปถวายโดยตรง พระเถระก็คงไม่รับแน่” จึงหาอุบายซุกผ้าผืนนั้นในกองขยะกองหยากเยื่อ มีชายผ้าโผล่ออกมาเพื่อให้พระเถระได้เห็น ในทางที่พระเถระกำลังเดินมุ่งหน้าไปทางนั้น

พระเถระเห็นชายผ้าผืนนั้นแล้ว จึงพิจารณาเป็นผ้าบังสุกุลและคิดว่า “ผ้าผืนนี้เป็นผ้าบังสุกุลที่มีคุณค่ายิ่งนัก” แล้วนำกลับไปสู่อาราม เพื่อจัดการทำจีวร

พระบรมศาสดา ทรงพาพระมหาสาวกเป็นจำนวนมากมาร่วมทำจีวร โดยพระองค์เองทรงร้อยเข็ม พระมหากัสสปะนั่งอยู่ช่วงต้น พระสารีบุตรนั่งอยู่ตรงกลาง พระอานนทน์ั่งอยู่ช่วงปลายสุด ทั้ง ๓ ท่านนี้ช่วยกันเย็บจีวร ส่วนพระภิกษุสงฆ์ที่เหลือก็ช่วยกันกรอด้าย พระมหาโมคคัลลานะ กับนางเทพธิดาซาลินี ช่วยกันไปซักช้อนอุบาสกอุบาสิกาในหมู่บ้าน ให้นำภัตตาหารมาถวายพระบรมศาสดาและพระภิกษุสงฆ์ประมาณ ๕๐๐ รูป

การเย็บจีวรของพระอนุรุทธะสำเร็จลงด้วยดีภายในวันเดียวเท่านั้น อนึ่งกิริยาที่นางเทพธิดาซาลินี นำผ้าไปวางซุกไว้ในกองขยะกองหยากเยื่อ ในลักษณะทอดผ้าบังสุกุลนั้น พุทธบริษัทได้ถือเป็นแบบอย่างในการทอดผ้าบังสุกุล และทอดผ้าป่าในปัจจุบันนี้

พระอนุรุทธเถระ ดำรงชนมายูมาถึงหลังพุทธปรินิพพาน ในวันที่พระบรมศาสดานิพพานนั้น ท่านก็ร่วมอยู่เฝ้าแวดล้อม ณ สาลวโนทยานนั้นด้วย และท่านยังได้ร่วมทำกิจพระศาสนาครั้งสำคัญ ในการทำปฐมสังคายนา โดยมีพระมหากัสสปเถระเป็นประธาน พระอุบาลีเถระวิสันาพระวินัย และพระอานนทเถระ วิสันาพระสูตรและพระอภิธรรม ท่านพระอนุรุทธเถระ ดำรงอายุสังขาร โดยสมควรแก่กาลเวลาแล้วก็ดับขันธ เข้าสู่นิพพาน ณ ภายใต้อ้อมกอไผ่ ในหมู่บ้านเวฬุวะ แคว้นวัชชี ปัจจุบันคือรัฐพิหาร ประเทศอินเดีย

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

^๒ <https://84000.org/one/1/11.html>